Учѣте ся брати мои
Думайте читайте

И чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь.

СВОБОДА

„Въ своей хатѣ своя правда

И сила и воля"
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Годъ III. | Шамокинъ Па Четвергъ 18-го Юлія 1895. | Число 19.

БРАТЯ, АМЕРИКАНЬСКИИ РУСИНИ!

Зъ отсимъ першимъ числомъ нашой газеты, мы мовъ бы входимо въ нову добу нашого житя— на чужой, але на вôльной земли.

Історія нашого житя-бутя на тôй то вôльной земли не дуже довга, бо ще нема пôвъ вѣка, якъ мы гоненй злигоднями зайшли за широке море хлѣба насушного шукати. А вже за такъ короткій часъ, пережили мы рôжнй злигоднѣ — мы блукались, мы шукали грунту, мы шукали долѣ, та та доля·мачуха вôдвернулась вôдъ насъ, бо мы въ братныхъ крамолахъ, въ незгодѣ и сварнѣ не вмѣли знайти собѣ трѣвкого мѣсця. Справы особистй — партійнй свары, котрй мы зъ нивы галицкой впрость хотѣли пересадити на американьскій грунтъ, що не способный родити такихъ бодакôвъ - а полишене — чи не зрозумѣле положеня нашого руского робôтника, его житя, его потребъ житевыхъ — его ролѣ середъ суспôльности американьской и его культурной ролѣ національной зводили роботу Амер. Русинôвъ до уемныхъ результатôвъ.

Першй початки роботы органѣзаційнои розбились о братнй крамолы. Зайшла застоя въ житю нашôмъ, котра породила напрямъ для насъ не прихильный. пôдъ взглядомъ культурнымъ и національнымъ.

Маленьке число людей зрозумѣли ясно — куда намъ йти и вже въ короткôмъ часѣ згорнули около себе сотки тямучихъ людей, звязались въ товариство, котре малобъ бути огнискомъ житя народного Русинôвъ, котре малобы заступати всѣ житевй потребы руского робôтника. Зрозумѣвши разъ нашу ролю на американьскôй вôльной земли, мы приступаемо зъ ясною програмою до выдавництва нашой часописи, Перше всего мы боронити будемо **справы нашой церкви**, бо се въ нашихъ обставинахъ одинокє заборало противъ нашого вынародовленя по середъ незмѣрно высше культурно стоячихъ народôвъ. —

Забезпечуючи въ той спосôбъ справы вѣры и идею народну **вглянемо мы въ житя-бутє нашого робôтника,** въ его потребы и змаганя и заступати будемо его интересы у всѣхъ напрямахъ.

Идея органѣзаційна нашого робôтника, культурне пôдвигнене его и лучність тѣсна съ краємъ се точки, котрй станутъ намъ законами въ выдаваню нашой часописи, Треба намъ ще додати, що мы нѣколи въ особисту полеміку вдаватись не будемо, уважаючи се нижше народной чести. Справы батькôвщины будемо о стôлько увзглядняти о скôлько се може нашихъ робучихъ людей занимати; однакожь застерѣгаемъ собѣ голосъ въ важныхъ справахъ — голосъ правды, якой иногдѣ не вôльно и пôдъ урядовою цензурою въ старôмъ краю выповѣсти.

Не ставимо максимальныхъ и мінѣмальныхъ програмъ — не декляиуемо богато на тематъ добра и славы народу жите само надасть намъ програму а пôсля того житя, що пôдпадае рôжнымъ еволюціямъ, старатись будемо и повести нашу культурну и организаційну роботу.

Нашихъ Братôвъ въ Америцѣ и на баткôвщинѣ просимо о моральну и материяльну пôдмогу — а сподѣемось, що при щирôй воли и зрозумѣню справы: причинимось бодай почасти для добра американьскихъ Русинôвъ.

РЕДАКЦІЯ.

Першй два числа „Свободы" выйдуть въ форматѣ такôмъ, въ якôмъ до теперь выходила зъ причинъ чисто техничныхъ. Хто знае, якъ мало у насъ есть людей способныхъ до складованя черенокъ рускихъ — то и не подивуе, що нашй замѣры розширити рамы часописи, на разѣ не можутъ здѣйснити ся. Пренумерата лишаесь та сама. П. Т. Предплатникомъ „Свободы", котрй за старой адміністраціи часописи черезъ помылку не получали — зволять вôднести ся до насъ а мы ихъ справедливй жаданя сповнимо. —

Рôвножъ просимо нашихъ Братôвъ Русинôвъ, щобъ нашу часопись по всѣхъ закуткахъ нашихъ американьскихъ кольоніи ширили. —

Редакція.

Братя!

До Васъ Братя, котрымъ лежить на сердци доля своя власна. доля родинъ вашихъ — доля цѣлой великой громады руской въ Америцѣ — до Васъ вôдзываемось зъ братнымъ поздоровленемъ! Вы знаете про наше товариство „Рускій Народный Союзъ", Вы знаете про се товариство, котре за короткій часъ свего житя вже тôлько Русинôвъ пôдъ свой прапоръ згорнуло — за такій короткій часъ не одной вдовѣ слезы отерло. Вы знаете наше товариство, що поставило собѣ за цѣль екопомічне и просвѣтне пôдвигнене нашого народу, черезъ закладане спôлковыхъ товариствъ, выдаване газетъ и популярныхъ книжочокъ для нашого робучого народу въ Америцѣ.

Щобъ все намѣрене въ короткôмъ часѣ въ дѣло перевести — треба намъ силы — а сила лежить въ насъ самыхъ, въ нашôмъ сильнôмъ сполученю. Для-того звертаемось до Васъ Братя съ покликомъ, щобъ зрозумѣли насъ и всѣ, кому лежить на сердци свое власне добро и загальне добро всѣхъ Американьскихъ Русинôвъ, щобъ лучились съ нами, щобъ присупали въ члены „Союза."

Мусимо зъ радостію пôднести, що наше товариство взросло въ однôмъ мѣсяцю о 85 членôвъ. Зрозумѣли нашй люде куда имъ дорога — хто имъ щирымъ приятелемъ.

При збôльшеню членôвъ нашого товариства, мы готовй пôдвысшити посмертне зъ 400. дол. на 500., а тыхъ членôвъ, котрй належали до теперь до инншихъ товариствъ, готовй мы приняти безъ вступного.

Дорогй Братя!

Ваша доля то наша доля. Мы рôднй Братя. Лучѣмъ ся разомъ, бо лишень съ сполучеными силами можемо дôйти до славы и добра!

Вôдъ Выдѣлу Руско-Американьского „Союза",

Н. Дмитрôвъ И. Глова
секретаръ. предсѣдатель.

Посвящене церкви въ Мт. Кармель, Па.

День 4 Юлія, — той день памятный для цѣлой пôвнôчной Америки, оголошеня „Свободы" независимости вôдъ чужого ярма, бувъ для Русинôвъ въ Мт. Кармель подвойно святочнымъ.

Того то дня вôдбуло ся величаве посвящене руской церкви, выбудованой еще передъ трема роками. Вже раненько того дня почали ся збирати въ красныхъ своихъ вôдзнакахъ, мѣсцевй Братства рускй, польскй, литовскй и словацкй, съ прапорами американьскими, хоругвями церковными, орхестрами на дворци желѣзницѣ, щобы привитати постороннй братства, которй зарôвно спѣшили на тое торжество. — О годинѣ 9 прибули братства зъ Шамокинъ зъ орхестрою зъ Shenandoah и Ляндсфордъ. По обопильнôмъ привитаню, розпочавъ ся величавый походъ зъ дворця, головными улицями мѣста до церкви. Якъ величаво представлявъ ся сей походъ, можна собѣ сего представити, що коли першй ряды Братствъ приближили ся вже до церкви, то конець тыхъ рядôвъ бувъ ще на дворци. — А просторонь то не маленька, бо выносить майже три чверты милѣ англійской. — О годинѣ пôвъ до 11, розпочало ся посвященіе церкви, а по укôньченю того Служба Божа.

Такъ посвящене, якъ и Службу Божу вôдправивъ Впр. о. Т. Обушкевичь зъ Олифантъ Па. съ Всеч. о. о. К. Гуловичомъ зъ Фриляндъ и Н. Молчаниномъ зъ Anderied Pa., яко со служителями, а Всеч. о. о. В. Мартіякомъ, и Н. Дмитровымъ яко діяконами. По скôнченю Службы Божой выголосивъ проповѣдь Всч. о. Констанкевичь. На Богослуженю присуствовавъ такожъ крôмъ о. Мартіяка зъ Landsford клиръ латиньскій. Найбôльше враженя такъ на чужихъ, якъ и на нашôмъ народѣ, зробило наше величаве Богослуженье зъ діяконами, котре доперва первый разъ вôдбуло ся тутъ въ Америцѣ въ нашой рускôй церкви. Особенно чужй народности не могли ся нахвалити красоты и величавôсти нашого руского обряду. По укончено Богослуженія, мѣсцеве руске Братство запросило всѣ присутнй Братства на угощене до монткармельского парку, а священники, выдѣлъ „Союза" и много другихъ людей зôбралось въ гостиннôмъ домѣ о. Нестора Дмитрова мѣсцевого душпастыря, де при розговорахъ тыкаючихъ ся нашихъ жизненныхъ справъ Руси американьской забавили до вечера. Повне признане належить ся вôддати о. Нестору Дмитрову, що такъ величаво вôдбулось тое торжество завдяки его личнымъ старанямъ та заходамъ, всѣ постороннй священники, Братства охотно поспѣшили брати участь въ тôмъ торжествѣ. Признане треба вôддати и мѣсцевымъ рускимъ Братствамъ, котрй щирорускою гостинностію принимали своихъ постороннныхъ братей. День той позôстане на довгій часъ памятнымъ для Русинôвъ въ Мт. Кармель.

Участникъ.

Въ день Загальныхъ Зборôвъ „Союза" 30 мая с. р. вôдбувъ ся декляматорсковокально музыкальный вечерокъ въ прекраснôй сали въ Олифантъ Па.. Саля биткомъ була заповнена. По незвычайнôй горячи, яка панувала въ день, наставъ парный вечеръ. Вôддыхъ запырало, пôтъ ливъ ся струями, а мимо того нарôдъ товпами тиснувъ ся до переповненой вже салѣ. Орхестра зложена таки зъ нашихъ

SVOBODA
(LIBERTY.)
Weekly Paper

The only Russian political paper in this Country and has a largest circulation through the United States and is an invaluable advertising medium.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю.......... 2.50

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To "Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, str.
Shamokin, Pa.

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ.

Entered at the post office at Shamokin, Pa. as second class mail matter.

рускихъ хлопцѣвъ пôдъ дірiґентурою Нѣмця грала нашѝ рускѝ композиціи, котрѝ приготовивъ о. Обушкевичь.

Вечерокъ вôдкрывъ о. Обушкевичь короткимъ привѣтомъ гостей и почались продукція пôсля програмы. Хоръ мѣшаный пôдъ дірiґентурою Обушкевича вôдспѣвавъ зовсѣмъ удачно звѣсно нашу пѣсню „Щасть намъ Боже." Вже меньче удачно выйшовъ квартетъ Ост. Нижанковского „Гулялиˮ. Діріґентъ здаеть ся не вырозумѣвъ добре композиціи та й не знаю, зъ-вôдки вôдписувавъ ноты, бо зовсѣмъ змѣнивъ темпо и свои власнѝ знаки подававъ такъ що композиція прибрала зъ всѣмъ иншый характеръ. Терцеты и соля выпали зовсѣмъ удачно.

Середъ продукціи вôдчитавъ о. Н. Дмитрôвъ „Про культурну ролю американьскихъ Русинôвъ." Прелеґентъ кинувъ насамперéдъ поглядъ на причины еміґранціи Русинôвъ до Америки и на вôдносины рускихъ еміґрантôвъ въ Америцѣ вôдъ 1860-ыхъ рр. до 1880-ыхъ (коли о. Волянскій взявъ ся першій до организаціи), вôдтакъ розобравъ пытаня: хто мы? чого мы до Америки прійшли и яка наша тутъ роля? Прелеґентъ вказувавъ на потребу що разъ сильнѣйшой организаціи американьскихъ Русинôвъ для цѣлей матеріяльныхъ и духовыхъ. вôдтакъ на конечнôсть лучности зъ старымъ краемъ.

„Роля наша въ Америцѣ — говоривъ прелеґентъ — есть подвôйна: инша тыхъ, котрѝ не думають вертати на батьковщину, инша-жь тыхъ, що вертають въ старый край. Я скажу о тыхъ другихъ: Рееміґрація рѣчь вельми важна. Одиницѣ, що вертають до краю старого можуть стати въ тôмъ нашôмъ краю рôднôмъ а бѣднôмъ, розсадниками просвѣты, можуть стати силою економичною — и важна роля жде ихъ въ політичнôмъ житю нашого народу. Чоловѣкъ просвѣщенный, що здоровыми очима приглянувъ ся порядкамъ вôльной землѣ, що навчивъ ся у чуджыхъ розуму, що знае цѣнити волю и мае почуте своей гôдности горожаньской – такій чоловѣкъ може великѝ услуги принести своей бѣдной вôтчинѣ. Зъ того выходить, що нашь чоловѣкъ, вôдходячи до старого краю зъ певною сумою долярôвъ повиненъ и въ головѣ мати вôдповѣдну суму розуму, просвѣты. А умѣщуванье такихъ нашихъ рееміґрантôвъ въ краю повинно вôдбуватись розумно, зъ поглядомъ на ихъ призначене. Для того ставлю формальнѝ жаданя:

1. Загальнѝ зборы „Союза" выберуть комітетъ, котрый бы занявъ ся рееміґраціею нашого народу до старого краю. Сей комітетъ — зложеный зъ пяти людей — увôйшовъ бы въ тѣсну звязъ зъ такимъ самымъ комѣтетомъ завязанымъ у Львовѣ и подававъ бы всякѝ можливѝ информацій якъ що-до подорожи сюда, такъ знову и що до закупна для рееміґрантôвъ грунтôвъ въ найлучшихъ мѣсцевостяхъ въ Галичинѣ.

2. Товариство „Союзъ" постараесь о выдане Келендара на рôкъ 1896-ый и по змозѣ бодай кôлька популярныхъ книжочокъ для нашого народу въ Америцѣ.

Вѣнцемъ цѣлого вечерка бувъ маршъ въ честь „Союза" композиція о. Обушкевича, котрый орхестра вôдограла знаменито. Маршъ сей зложеный зъ нашихъ коломыйокъ, котрѝ композиторъ дуже гарными переходами повязавъ въ цѣлость.

По вечерку вôдбулось аматорске предсталене театральне, а вôдтакъ баль.

Наша жвава молодѣжь гуляла до бѣлого дня въ своей власной хатѣ на американьской земли.

Взагалѣ вынѣсъ я дуже користне вражинье зъ сего свята американьскихъ Русинôвъ. По довгой блуканинѣ положено сильнѝ пôдвалины пôдъ организацію американьской Руси.

Товариство „Союзъ" нинѣ ще мале числомъ, але сильне въ засадахъ, сильне въ своихъ членахъ, свѣдомыхъ своей ролѣ и задачи. Намъ треба лишь интеліґентныхъ силъ, котрыхъ бы-мовъ апостолôвъ повысылати всюды, де громадами жіють Русины, — намъ треба пропаґаторôвъ нашой справы, чи то священникôвъ чи свѣтскихъ людей, але щирыхъ и способныхъ. Наша робота поступае въ тôмъ напрямѣ. Лише вѣры въ свои силы и охоты до працѣ, а американьсуа Русь можа въ недалекой будучинѣ стати стати навѣть силою оживляючою нашихъ братсвъ въ Галичинѣ...

Н. ДМИТРОВЪ
секретаръ „Союза".

Женитьба въ Америцѣ.

Якъ хто женить ся у насъ на Руси, то не тôлько дуже добре знае свою суджену, вôнъ знае ей родичѣвъ, братôвъ, сестры, кревныхъ, часомъ ажъ въ третôмъ поколѣню. Вôнъ знае де, и якъ выховалась она, помѣжь якими людьми, въ якихъ обставинахъ; вôнъ знае якъ глубока кишеня родичѣвъ; тай пôсля тихъ всѣхъ дальныхъ мôже вже на передъ знати не тôлько свое будуче жите; але навѣть жите своихъ дѣточокъ. Такъ Нѣмцѣ женять ся, а не Русини, — скаже дехто. Се правда, але и нашь братъ въ старôмъ краю женить ся часомъ, якъ Богъ приказавъ. Таки: въ своимъ селѣ звычайно шукае собѣ дѣвчины Справдѣ, приходить та важна справа пôдъ нараду фамілійну, але якъ хлопець вподобавъ собѣ Маруньку – тому Горпины не показуй. Хто не знае нашого прекрасного весѣля, хто незнае тыхъ чудныхъ обрядôвъ весѣльныхъ? Вôдтакъ жите йде своимъ ладомъ въ тяжкихъ мозолахъ, але въ найбôльшôй части въ згодѣ и въ любови. Не такъ женять ся богацкѝ сыны, они: добирають маетокъ до маетку, а жѣнка то робучій вôлъ, що мае той маетокъ примножувати и родити дѣти, щобъ вôдтакъ знову той маетокъ они наслѣдили. А тотѝ нашѝ высшѝ, тотѝ бѣлѝ мурины-урядники якъ они женять ся? Якъ вже остогидне валятись по кнайпахъ, спати по білярдахъ; якъ вже майже силы мужескѝ опустять, а трафить ся добра партія-ну-то женится панъ адіюнктъ, або панъ комісаръ або панъ професоръ, або ще тамъ якій иншій панъ, бо богато у насъ въ старôмъ краю панôвъ. Тажь и нашимъ духовнымъ вôльно женити ся. Они вже певно зъ ангелами женять ся, бо и якъ-жежь инакше! Такъ есть они женять ся, — але бѣдненько женять ся.

Скôнчивъ нашь кандидатъ богословіе, ставъ кандидатомъ до стану супружеского. Выйшовъ зъ семінара, поѣхавъ на вакаціи; въ кишени пусто, нѣгде зъ чимъ поѣхати; посидѣвъ въ дома (батька селянина), тай въ кôнци поѣхавъ на Успеніе на празникъ, бо, каже: будуть тамъ панны, то може тамъ що зъ того буде Veni, vidi. vici, и пр. сказавъ колись Цезаръ, такъ и нашь кандидатъ. Приѣхавъ (Цезаръ прійшовъ) побачивъ (vidi) сподобавъ (vici) и заручивъ ся, бôльшого дѣла доконавъ якъ великій Цезаръ. За двѣ недѣлѣ вôдбулось весѣле — и жіесь; — якъ жіесь, то вже они самѝ кобъ здоровѝ знають. А ще гôрше женитись нашому брату въ Америцѣ. Зъ вôдки ему бѣдному взяти жѣнки? Вôнъ за роботою свѣта божого не видить; а якъ его въ недѣлю побачишь то стôльки що въ вôкнѣ, а хоть бы выйшовъ и за вôкно то дежь ту взяти рускихъ дѣвчатъ, коли майже всѣ молодѝ, не дуже давно якъ привандровали до Америки. Хто привѣвъ зъ собою жѣнку, то мае. Хто парубкомъ прійшовъ, то вже и не думае про женячку. До Ню-Йорку ѣдь! порадить одинъ або другій товаришь. Гараздъ товаришу, але хто менѣ заручить, що се дѣйстно дѣвчина, що приѣхала передъ кôлькома роками до Ню-Йорку —ѣхала сама безъ опѣки въ „Zvishendeck" а прецѣнь кождый зъ насъ приглянувъ ся тымъ історіямъ, якій въ тôмъ пеклѣ на корабли черезъ кôлька тыжнѣвъ дѣють ся. Сли ты добре приглянувъ ся тому житю, то певно вôдхоче тобѣ женити ся въ Ню-Йорку!. Щожь пôчне нашь братъ! — женити ся треба. Вôнъ вже американецъ, по англійки розмовити ся знае, хлопець якъ рожа, убраный якъ панъ дѣдичь въ Галичинѣ. На рожныхъ пікнікахъ бувае, на екскурзіи ѣздить, приглядае ся, смотрить, ажъ доглянувъ гарну американку. Тотѝ сотворѣня вельми принаднѝ, смѣлѝ, вызывающѝ. Слово любезне шепнешь на ухо — то сподѣй ся, якъ на другій день завозвуть тебе передъ скваера; она присягае, що ты обѣцявъ ей вѣчну любовь и выбирае або вязмицю або слюбъ. Якъ тобѣ не до вподобы то до священника не мусишь йти; судія выпольнитъ шлюбну церемонію; а якъ и судія тобѣ не любый, то зайди до ратуша а тамъ майоръ мѣста зъ пріемностію звѣнчае тебе. Въ кôлькохъ мінутахъ все буде готове. Заплатишь доляра, а якѣ майоръ есть заразомъ и готельникомъ, то звычайно бувае, то зъ чемности выпьешь у него кôлька бутельокъ вина. Формальностій нема жадныхъ, нѣхто не запытаесь тебе, анѣ кôлько маешь лѣтъ, анѣ кôлько маетку. Твоя суджена може бути католицкой вѣры а ты жидъ, нѣкому нѣчого на тôмъ не залежить. Нѣхто не пытаесь про метрику, котрыхъ ту въ Америцѣ зовсѣмъ нема. Оповѣдей въ церкви, якъ не схочешь то не буде, позволеня родичôвъ совсѣмъ не потреба. Якъ у тебе есть 21 лѣтъ а у твоей судженой 14 то можете ся пôбрати; хоть бы ты бувъ десять разôвъ еѣ вуйкомъ, — або она тобѣ тѣткою. Въ декотрыхъ штатахъ, якъ пр. въ Пенсільвеніи заведено вже такъ званнѝ „Marriage license", позволене на женитьбу. Такій „license" выдае судъ, сли двохъ свѣдкôвъ присягне, що интересованый не мае жены. На пôдставѣ такого позволеня дае священникъ слюбъ, иногдѣ безъ оповѣдей и безъ свѣдкôвъ.

Слюбы вôдбуваютъ ся безъ парады, молодый и молода приходять въ звычайныхъ одягахъ навѣть безъ рукавиць. Хтобъ тамъ заходивъ ся съ парадами; имъ за много, що мусять (?) йти до слюбу, предѣнь звѣнчанѝ судіею жіють правно, дѣти суть правнѝ и мають всякѝ права до наслѣдства. Права женьщины суть въ пошанованю въ Америцѣ!

И такъ оженивъ ся чоловѣкъ, все те тревало не бôльше якъ чверть години. Теперь думайте о собѣ. Помешкане маете, треба бы уряджения. Не великѝ клопоты, всюды суть стôры зъ меблями; широчезне лôжко для двоихъ; комода, крѣсла, стôлъ, люстро, а передовсѣмъ крѣсло до гойданя — купуесь кухню зъ усѣми потрѣбными знарядами и въ протягу години цѣле уряджене готове. Найблизшій ґросерникъ достарчить вже нарубаныхъ трѣсокъ, угля и всего що бажаете. Якъ пôзналисте ся раненько, то о другôй годинѣ вѣнчане, а о шестôй годинѣ вечеромъ можете разомъ ѣсти вечеру въ власнôмъ помешканю, якъ мужъ и жена.

Въ Америцѣ коротка процедура зъ женитьбою. Чи однакъ и такъ скоро щасте прибувае, то знову инше пытане. Тысячь супружествъ нещасливыхъ; люде не вôдповѣдають до себе; — прикрѝ хвилѣ тягнуть ся червоною ниткою цѣле довге жите. На снѣдане сварка, на обѣдъ проклоны, — на вечеру бôйка — то ще въ першихъ лѣтахъ замужя дѣють ся такѝ краснѝ исторіи. Гôршѝ выгляды на будучнôсть!

Есть одна рада, щобъ выйти съ того роспачливого положеня, одна однѣсенька рада — утѣкати, що и часто дѣеся. Мужь, рѣдко хапаесь

того средства, его бізнесъ приковує до мѣсця, але жена, она має часъ, можность, а часомъ и добру волю. Она спакуе ся и зникне, а якъ мужь зъ роботы верне вечеромъ домовъ, застане порожну хату; жена втѣкла и всѣ рѣчи зъ собою забрала. Переспавъ мужь на голыхъ дошкахъ, на другій день пойшовъ на бордінґъ и здае ся ему, що нѣколи въ своимъ житю не женивъ ся· Розводъ, — нѣгде на свѣтѣ не заходять больпій трудности до цѣлковитого розводу, якъ въ богато штатахъ повночнои Америки. Деякі думають, що сли такъ легко приходить оженитись, легко приходить и розвести ся. Сли обѣ стороны зго дять ся, то безъ перешкодъ достануть розводъ водъ стола и ложа, але другій разъ женити ся не вольно.

Слибъ хто получивши такій розводъ посмѣвъ въ друге оженитись, неминуче чекає его криміналъ за біґамію, розуміє ся — сли перша правна жѣнка заскаржить. Только можна бути спокойнымъ, жѣнка не заскаржить не иначе якъ и мужъ. Они задоволені, що позбулись обопольно и неприснить ся имъ себе переслѣдувати. Дуже часто лучають ся выпадки біґаміи — звычайно мужь переносить ся до другого штату, прибирає инше имя и живе собѣ спокойно зъ другою жѣнкою. А перша его люба жѣночка, водъ котрой вонъ або она, мусѣвъ втѣкати, выдалась за другого. и такожъ ей байдуже.

Такожъ часто лучає ся. що вдасть ся мужеви погодити обѣ жѣнки и такъ жіють собѣ разомъ всѣ трое.
Се случаеть ся только у чистыхъ американцѣвъ.
Такъ коротко выглядає женитьба въ Америцѣ.

Особливо треба стеречись въ Америцѣ предъ освѣдчинами. Се горше нѣжь женячка. Освѣдчины мусять бути додержані въ Америцѣ. Знаю якъ въ Галичинѣ такі чисті жарты собѣ строять зъ освѣдчинъ. На одномъ весѣлю освѣдчивъ ся одинъ мой товаришь кождой паннѣ за рядомъ, а було ихъ 13. Инша рѣчь въ Америцѣ. Покажи ся разъ на публичномъ бали зъ дѣвчиною, скажи ей колька лестныхъ словъ, зайди разъ до еѣ родичѣвъ, а борони Боже поцѣлуй — то певно на другій день достанешь завозване ставити ся у скваєра — тамъ застанешь твою знакому панночку, котра скаржить тебе, що ты обѣцявъ оженити ся. Выбирай, — або колька лѣтъ вязницѣ, або женитьбу. Заразъ таки скваєръ васъ звѣнчає и вертаєте домовъ подружені. Хиба якъ маєшь вже жену, то грубо заплатишь за такій жартъ. Розумѣєсь, що дѣвчина добре выхована, якъ то кажуть зъ порядного дому, не пойде до суду здрадж овати свой тайны серця — анѣ порядні родичѣ не позволять, симъ справомъ користують ся въ найбольшой части айришки (ирляндцѣ), що нолюють на мужовъ, особливо на Нѣмцѣвъ.

А що за прекрасне супружество Нѣмець и Айришка! Бесѣду навчити ся можна скоро, але вдача Нѣмця, а вдача Айришка, — тажь се небо, а земля. Десять разовъ въ тыжни пяна; а хотьбы ты гроши судовавъ, заказавъ всѣмъ борговати, то она заставить меблѣ, спродасть одѣжь, щобъ грошей собѣ на шнапсъ роздобути. Упоминай, проси, благай, ще дурнемъ позве тя, – ту помагають лише кіѣ. А лучає ся дуже часто, що мужеви поломлять кости Айришѣ. якъ ихъ краянка поскаржить ся що має синьцѣ водъ буковъ. Бѣдный Русине! най тебе Богъ боронить водъ такого нещастя, якъ женитьба зъ чистою американкою, або импортованою дѣвчиною, що переѣхала широке море сама одна безъ опѣки и колька лѣтъ побула въ Ню-Йорку. А хочешь оженити ся — оженись!. Треба конечно, щобъ Американьска Русь розросталась. Накладай собѣ колька доляровъ, и спровадь подъ певною опѣкою нашу руску дѣвчину зъ батьковщины — а може и ту знайдешь, якъ ты въ чепци уродивъ ся.

Некажу, щобъ небуло добрыхъ и працьовитыхъ дѣвчатъ въ Америцѣ, але треба шукати, а нашь чоловѣкъ не дуже шукати вмѣе!

За Др. Брізінґеромъ
написавъ нежонатый.

Дня 6 липня с. р. приѣхавъ до Америки о. Николай Стефановичь, бувшій сотрудникъ въ Бережанахъ, въ Галичинѣ. Въ недѣлю 7 липня водспѣвавъ сей священникъ Сл. Божу въ Джерзі-Сіті и выголосивъ Американьскимъ Русинамъ приѣтну проповѣдь.

О. Г. Грушка вразъ зо своими парафіянами принявъ о. Стефановича дуже сердечно. На зустрѣчь выѣхали о. І. Констанкевичь зъ Шамокинъ и о. Н. Дмитровъ зъ Мт. Кармель. — Въ свято храмове Св. А. А. Петра и Павла, выголосивъ о. Стефановичь проповѣдь въ церкви въ Mt. Karmel, а въ недѣлю 14 липня водспѣвавъ Сл. Божу въ Шамокинь. Русины американьскі рова цийно повитали о. Стефановича — повитали сердечно одного больше роботника, роботника способного молодого и щирого, що дає певну запоруку для працѣ церкви и народу. Въ томъ тыжни водъѣджає о. Стефановичь на душпастырство до Buffallo, N. Y. де має его Впр. о. І. Констанкевичь на препоручене Впреосв. Митрополита впровадити.

НОВИНКИ.

Джерзісітска руска громада вельми величаво обходила день св. верховныхъ апостоловъ Петра и Павла яко патроновъ тутейшой кат. руской церкви.

Помимо спекоты юльского дня — джерзісітске братство зробило импонуючій походъ головными улицями мѣста ажь до церкви. По переду йшла приграваючи доборна музыка, за котрою поступало братство зъ американьскою и нашою рускою фаною а по заду великій здвигъ народу.

По скончено св. литургіи удалось братство до Caledonian Park-у, де весело забавляли ся всѣ ажь до позной ночи.

ХОТѢЛИ УБИТИ ЦАРЯ.

Террорыстична партія російского нигилизма уже знищена, она вже не має нѣякой організаціи: партія, котра мирною дорогою домагаєсь реформы въ устройствѣ російской державы — есть нинѣ верховодячою. Се и тому подобне можна було вычитати въ европейскихъ газетахъ зъ недавного часу. И справдѣ, водъ коли бувъ занедужавъ царь Александеръ III., нигилисты заховували ся вельми спокойно.

Але посля звѣсткѣ, яку подає „Journal de Petersburg" явствує, що всему тому що говорилось и писалось есть неправда — бо ось яка вѣстка наспѣла зъ Петербурга. Російской поліціи удалось арештувати кольkохъ нигилистовъ, котрі мали убити царя Николая II, въ самъ день его коронаціи. За водкрыте сего заговору на житє царя зо стороны нигилистовъ, доставъ начальникъ тайной поліціи водъ Николая II. десять тысячь рублѣвъ надгороды.

МѢСТО ЛОМША.

Мѣсто Ломша, въ Російской польщи згорѣло. 250 домовъ обернулось въ попѣлъ, а 2000 нещасныхъ погорѣлцѣвъ знаходить ся безъ кута, безъ хаты.

СОРОКЪ ТРУПѢВЪ

У Наче Гамедъ не далеко Александріи въ Египтѣ, будуєсь величезній мостъ. При той роботѣ наразъ 40 роботниковъ стратило житє. Причына сего нещастя було заслабе руштоване, котре завалилось и 40 роботниковъ впали въ воду и утопились.

Недавно писали газеты о страшномъ землитрясенію, яке було навѣстило мѣсто Лайбахъ въ Австріи де майже не цѣле мѣсто перемѣнилось въ розвалины. Теперь то само повторилось знову.

Зъ нагоды гостины руского театру въ Станиславовѣ, довѣдуємось про не-цѣкаві але чисто галицкі рѣчи. Довѣдуємось що театръ нашь робить спѣвами, костюмами та грою дуже миле враженє на публику и могъ бы зъ повнымъ вдоволенемъ публики, выступати и на величавыхъ сценахъ: Що грано тамъ знану драму Судермана „Честь", авторъ котрой приневолює суспольность застановити ся надъ понятемъ такъ легко всѣми уживаного слова „честь"; що въ той день приѣхало до Станиславова богато священниковъ подивитись на выставу худобы. Ну, ничь злого, що они подивились на худобу, алежь бо они оглянувши худобу водѣхали домовъ не бувши въ театрѣ. Може тіи наші патріоты не читають газетъ и не знають, що театръ перебуває въ Станиславовѣ!.

ВѢЧЕ селяньске водбулось въ Перемышли дня 6 н. ст. липня. Скликують его Стефанъ Новаковскій, Тимофтей Микита, Василь Бавлуцкій и товариши.

НЕ ВЫПОЛОВЪ ПРОСА — тай уже не выполе.

Зъ Лаґодова повѣта перемышляньского доносять;

Господаръ Павло Возьный давъ поле на сполку Илькови Палчиньскому зъ тымъ, щобъ Илько засѣявъ просо, обробивъ а водтакъ зъ нимъ подѣливъ ся.

Илько засѣявъ поле просомъ, однакъ полоти якось не спѣшивъ ся, думаючи перше свой власный грунтъ обробити. Павлови се не подобало ся. Сей середы товкъ вонъ камѣне на гостинци на „Проходахъ" и якъ-разъ надойшовъ туды Илько по горѣвку. Стали балакати, а опосля прийшло до суперечки, середъ котрой Василь ударивъ Илька біякомъ водъ камѣня такъ нещасливо що той на мѣсци упавъ нежививій. Убійника водданo до суду.

КОНЦЕРТЪ въ память Тараса Шевченка въ Гусятинѣ — якъ доносять — водложено на день 11 липня с. р.

ТЕМНОТА ПРИЧИНОЮ ЗЛОЧИНУ.

Дня 19 мая повѣсила ся Мѣльници повѣта борщѣвского селянка Параска Волошинова. По оглядѣ комісією судовою поховано ей на тамошномъ кладовищи. Дня 10 червня выбухлъ великій огонь и знищивъ богато будинковъ. Селяне вырозумували собѣ, що причиною нещастя нѣхто, лишь Параска, котра своєю смертію спровадила вже й великі вѣтры и посуху. Щобъ устерегтись дальшихъ нещастъ, забобонні селяне зайшли 14 червня на кладовище, водкопали домовину, и вкинули ей въ Днѣстеръ.

Рыбакѣ сусѣдного села Вольховця случайно придержали домовину и дали знати до жандармеріи, а та вьслѣдявши провинниковъ, воддала ихъ до суду.

На засѣданю парижского товариства біольоґічного, мавъ Д-ръ d' Arsonval недавно рефератъ про дѣланіе електричного току на людскій организмъ. Д-ръ Арсонваль доказувавъ, що ті електричні токи, якихъ уживає ся для цѣлей промысловыхъ, ужиті на чоловѣка, хоть-бы и якъ сильні, спроваджують лише мниму смерть — у чоловѣка перестає дѣлати серце, але досить буде лише выкликати штучно воддыхане, а чоловѣкъ знову приходить до житя. Недавно зроблено въ Америцѣ такій досвѣдъ на злочинци засудженомъ на смерть: пущено на него токъ на 4.600 волтовъ — то е 3.000 волтовъ больше нѣжъ до того часу практиковано — а мимо того злочинець лише мнимо умеръ, бо по выкликаню у него дыханя черезъ помповане мѣшками воздуха въ горло — вонъ оживъ. Зъ того выходить, що каране смертію черезъ токъ електричный властиво не осягає цѣли.

ЖЕРТВЫ ГРОМУ.

Зъ Карлова пишуть намъ. Дня 24 червня въ Карловѣ; въ повѣтѣ снятиньскомъ, громадка шѣстьохъ господарѣвъ сапала кукурузу. Около 4 ои зъ полудня почало гримѣти й блискати и пустивъ ся дощъ. Роботники кинулись бѣгцемъ до своихъ рѣчей, якихъ 50 кроковъ. Першій добѣгъ Дмитро Ивана Кайванъ, 24 лѣтный господаръ, выслуженый воякъ, хлопъ якъ дубъ, взорець чесноты, членъ „Просвѣты" и читалнѣ — и лише схиливъ ся по парасоль — перевернувъ ся и на мѣсци скончивъ. Замѣтна рѣчь, що другі не видѣли блиску анѣ гримоту коло него. — Въ Топоровцяхъ (въ повѣтѣ городеньскомъ) дня 19 червня громъ убивъ въ хатѣ 18 лѣтну дѣвчину, якъ небога шила собѣ выправу весѣльну, а ей матеръ спаралізувавъ.

ВСЯЧИНА.

Штучный годинникъ.

Нѣкій Гомгъ, нѣмецкій годинникаръ вынайшовъ дуже штучный годинникъ, надъ котрымъ працювавъ пять лѣтъ и ажъ теперь выста-

вивъ его на показъ въ мѣстѣ Бернѣ. Сей годинникъ вказуе не тôлько секунды, минуты, чверты и годины, але навѣтъ дни, тыжнѣ, мѣсяцѣ и лѣта зъ узглядненємъ всѣхъ переступныхъ дней ажъ до послѣднього удару звона въ роцѣ 9999.

Конструкція сего дивного годинника ось така: зъ передной стороны годинника видно кулю земску, котра обертаесь точно одинъ разъ коло своей оси въ протягу 24 годинъ. На годиннику не тôлько можна познати часъ звычайный але и диференційный 16 мѣстъ головныхъ. Годинникъ накручуесь разъ въ рôкъ въ мѣсяцю лютôмъ, понеже того мѣсяця 1888. року бувъ скôнченый. Сей годинникъ посѣдае механичнѣ фѣгуры. Коли бьегодина, отвораесь ся брама и выходять апостолы. Наколи переходять коло Спасителя, той благословить кождого клякаючого передъ нимъ — тôлько Юда одинъ вертаесь безъ благословенія.

Наколи надходить година третя, тодѣ начинае пѣти когутъ. Вôдъ первого дня весны кукае зазуля три разы денно черезъ чотырй мѣсяцѣ. По ниже зазулѣ видко въ церковной вежи дзвонаря, котрый усе о 6 ôй годинѣ дзвонить на молитву. Въ самôмъ низу годинника, отвираютъ ся двѣ брамы и видно черницѣвъ идучихъ на молитву до отвертой, рясно освѣченой церкви, съ котрой чути хоральный спѣвъ. Опôсля вертаютъ монахи до своей лѣсной пустельнѣ. Вôдъ годины 10 зъ вечера, ажъ до 2 зъ рана, трубить нôчный сторожъ кожду годину. Минуты и чверты выдзвонюе ангелъ, а годины.. смерть съ косою. Кожда година представляе символично мужикою чотырй періоды житя. И такъ зъ ударомъ першой чверты указуесь мо длячася дитина, потôмъ молодый вандрôвникъ, потому мущина въ повной силѣ вѣку, а наконецъ появляесь згорбленый, худощавый старецъ, которому неумолима смерть сей часъ стинае голову косою и дзвонить остатну его годину житя.

Крôмъ того видно на годиннику цѣлый календарь змѣняючій ся усе о 12 годинѣ въ ночи. Поры року суть означенй символично такъ: 25 декембра рôкъ рôчно указуесь вефлеемскій вертепъ и музычный приряд грасоклядки. Дня 31 декембра о 12 годинѣ въ ночи вытрубае трубачъ на трубѣ и оголошуе смертнымъ новый рôкъ.

Исаакъ Тугко, члонъ дж ерзісітского братства, померъ дня 9. юлія. Покôйникъ працюючи въ мотузярнѣ а будучи занятый при котлахъ, зъ великого горяча дôставъ запалене мозгу и вôдвезеный до шпиталю, по кôлькохъ годинахъ вôддавъ Богу духа, лишаючи сиротами жену и двое дрôбныхъ дѣточокъ.

Вѣчная память!

ДОВГИ СПОЛУЧЕНЫХЪ ДЕРЖАВЪ.

Министеръ фінансôвъ оголошуе справоздане зъ минувшого року фіскального, по конецъ 30 червня.

Довги при кôнци року выносили: $ 1, 096.913.220, не вчисляючи въ то $ 79, 207 863 въ цертифікатахъ и нотахъ въ обѣгу котрй зôстали покрытй вôдповѣднымъ запасомъ готôвки. Дня 30 червня 1894 выносили довги $ 1,016.897.816, — отже побôльшили ся въ минувшôмъ роцѣ о суму, $ 111,173,054,.—

Готôвка въ скарбѣ взросла зъ $ 117, 584, 043, на $ 195, 230, 153, або побôльшила ся о $ 77, 655, 717. Дѣйсный довгъ вразъ зъ фондами, котрыхъ еще и по вôдтягненю готôвки выносивъ $ 922,830,718 побôльшивъ ся отже о суму $ 33,517.337. Готôвки було въ скарбѣ:

Золота . . .	$ 155,893,931.
Срѣбра . . .	$ 512,338,750.
Паперы	125,925,883

Доходы сполученыхъ державъ въ минувшôмъ роцѣ фіскальнôмъ, котрый скôнчивъ ся 30 червня 1894, выносили; $ 313, 310, 166.

Росходы . . . $ 365,155,215.
Недоборъ выноситъ:
$ 42,825.149.

Якъ довго жиютъ звѣрята.

Цѣкавымъ буде знати для неодного, якъ довго жиютъ деякй звѣрята. — И такъ жиютъ звѣрята лѣтъ: Павукъ 1 рôкъ, пщола 4, вывѣрка 7, заяцъ 7 до 8, крôликъ 8 до 9, угорь (рыба) коза, вôвця, куры, качки 10 лѣтъ, косъ 10 до 12, лисъ 16, серна 15 до 19, малпа 16 до 20, котъ 18, ракъ 26, корова, свиня, голубъ, вовкъ, канарокъ, олень, медвѣдь, 20 лѣтъ, оселъ 20 до 25, цесъ 23 до 28, тыгрысь 25, кôнь 25 до 30, гуска 50, вельблудъ 50 ди 60, орелъ, ворона, крокодиль, папуга, павъ, черепаха, (жулвъ) 100, карпъ (рыба) 100 до 150, слонь 150 до 200 лѣтъ.

Въ Будапештѣ здефраудувавъ директоръ акційного товариства Іосифъ Грімбавенъ 100.000 зр. и здаесь утѣкъ зъ братомъ своимъ до Америки.

УВАГА.

Хотячй приступити до ,,Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. Gr. Chylak
Olyphant Pa.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. Nestor Dmytriw
Mt. Carmel, Pa.
P. O. Box. 599.

Молись, трудись, учись до СОЮЗА запишись до читальнѣ ходиі Бога въ сердцю май, ближняго люби, церковъ посѣщай, Свободу читай уст святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй въ процеса невдавай ся. Въ лютерію неграйте, тôлько грошъ щадѣтъ. Братя, чамъ треба ,,Народного Дом[illegible] ану — скинтесь по центови! не запоминайте! . . . . Буде зъ васъ.